

ВІСНИК РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРОЗОРОСТІ

Випуск 10. Березень 2018

Пропонуємо вашій увазі випуск аналітично-інформаційного продукту Міжнародного центру перспективних досліджень – «Вісник регіональної прозорості», який розроблено в рамках реалізації проекту «Транспарентність, фінансове здоров'я та конкурентоспроможність місцевого самоврядування в Україні», що реалізується МЦПД та словацькою недержавною неприбутковою організацією INEKO за фінансової підтримки Посольства США в Україні.

У віснику ви зможете ознайомитися з напрацюваннями Проекту та його перебігом, а також з різноманітними матеріалами, присвяченими підвищенню прозорості, фінансової спроможності та конкурентоспроможності місцевих органів влади, а також питаннями, пов'язаними з висвітленням реформи децентралізації.

У цьому випуску пропонуємо матеріали, що стосуються:

- ✓ Конференція «Прозорі та фінансово здорові органи місцевого самоврядування в Україні»
- ✓ Що нажили хмельницькі депутати у 2017 році: річне звітування та форма змін
- ✓ Інтереси громади чи корупційні інтереси чиновників: чому керманичі Одеси знаходяться під слідством?
- ✓ Книги, свята та самопрезентація. Про витрати обласної влади у 2018
- ✓ Деякі питання стосовно досягнення прозорості місцевого бюджету

Конференція «Прозорі та фінансово здорові органи місцевого самоврядування в Україні»

2

Що нажили хмельницькі депутати у 2017 році: річне звітування та форма змін

4

Інтереси громади чи корупційні інтереси чиновників: чому керманичі Одеси знаходяться під слідством?

7

Книги, свята та самопрезентація. Про витрати обласної влади у 2018

10

Деякі питання стосовно досягнення прозорості місцевого бюджету

12

СЛІДКУЙТЕ ЗА РЕЙТИНГАМИ!

Рейтинг найбільш прозорих 50 міст
України та 22 областей
<http://transparency.icps.com.ua>

Рейтинг найбільш фінансово здорових
областей та міст України
<http://budgets.icps.com.ua>

Рейтинг областей за рівнем розвитку
регіонального бізнес-середовища
<http://competitiveness.icps.com.ua>

Конференція «Прозорі та фінансово здорові органи місцевого самоврядування в Україні»

20 березня 2018 року відбулась фінальна конференція «Прозорі та фінансово здорові органи місцевого самоврядування в Україні» в рамках спільного проекту МЦПД та Інституту економічних і соціальних реформ в Словаччині (INEKO) за фінансової підтримки Посольства США в Україні.

Перша панель конференції була присвячена рейтингу «Прозорість 50-ти найбільших міст України» (<http://transparency.icps.com.ua/>), який має на меті:

- моніторинг поточного рівня прозорості найбільших міст України;
- розробка рекомендацій щодо прозорого прийняття рішень органами місцевого самоврядування;
- підвищення прозорості, сприяння транспарентності муніципалітетів.

Рейтинг ґрунтується на даних, отриманих із наступних джерел:

- Відповіді на опитувальник, направлений МЦПД до 50 міських рад;
- Відповіді на запити на інформацію, направлені МЦПД неофіційно — через третю особу («запит таємного клієнта»);
- Інформація у відкритому доступі на офіційних сайтах міських рад.

При цьому, було досліджено 77 параметрів прозорості кожного міста.

Аналізуючи результати дослідження, необхідно відмітити, що загальний середній показник прозорості по містах покращився з 42,88% у 2016 до 51,38% у 2017 році. Високу динаміку щодо покращення прозорості проде-

монстрували такі міста як Маріуполь, Кропивницький, Умань, Бровари та Нікополь.

Серед трійки переможців рейтингу такі міста як Суми, Львів та Вінниця.

Друга панель конференції була присвячена проекту «Фінансове здоров'я бюджетів міст та регіонів України» (<http://budgets.icps.com.ua/>), метою є:

- підвищення рівня інформованості громадськості про бюджети муніципалітетів та про їх рейтингування;
- підтримка вирішення актуальних проблем фінансового управління бюджетів міст та областей;

— сприяння покращенню фінансово-го здоров'я регіонів, міст і населених пунктів.

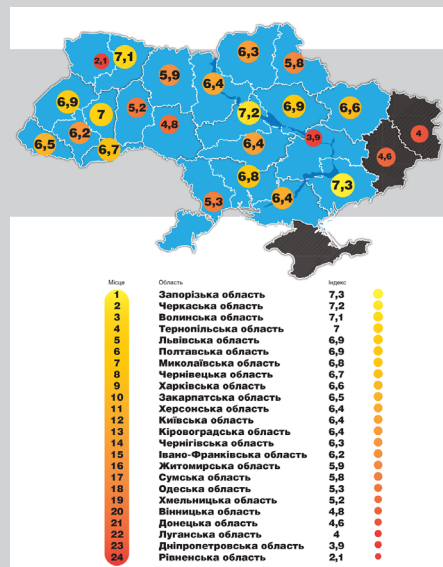
Аналіз результатів свідчить, що узагальнений показник фінансового становища міст покращився на 0,4 бали до 6.0 у порівнянні з попереднім рейтингом. Однією з основних причин стала бюджетна децентралізація, яка дозволила місцевим органам влади ефективніше використовувати фінансові ресурси.

Узагальнений показник фінансового становища регіонів погіршився на 0,5 балів до 5,9 у зв'язку зі збільшенням видаткової частини бюджетів.

Найкращу динаміку продемонстрували такі міста як Вінниця, Житомир, Кропивницький. Серед регіонів найкращі прогрес мали Львівська, Чернівецька та Тернопільська області.

При цьому, міста та регіони, які входять в топ-10 рейтингу, майже є незмінними з 2013 р. Необхідно відмітити, що капітальні видатки складають менше 20% у більшості міст та регіонів.

Перша трійка міст-лідерів включає Одесу, Рівне та Полтава. Серед регіонів найперші місця зайняли Запорізька, Черкаська та Волинська області.

Що нажили хмельницькі депутати у 2017 році: річне звітування та форма змін

На вулиці вже майже середина березня, а це означає, що залишається лише вісімнадцять днів для подачі електронних декларацій за 2017 рік місцевим депутатам. Згадуючи минулий рік та перше е-декларування хмельницьких депутатів, нами було прийняте рішення щодо моніторингу цього процесу для перевірки успішності подачі нових декларацій. Минулого року для деяких місцевих обранців у не подачі винною стала система, яка не впускала їх в особистий кабінет. Розглядаючи запізниті заповнення е-деклараций суд став на сторону декларанта оскільки стороною обвинувачення не було доведено умисел цих дій.

Враховуючи минулий досвід, перевіримо чи самі депутати-герої цього року зробили висновки та вже подали щорічну форму, а чи можливо з їх прикладу зробили висновки їх колеги.

Отож, скільки депутатів Хмельницької міськради на сьогодні вже заповнив е-декларацию за 2017 рік? Та чим депутати обзавелись у минулому звітному році?

Головка Людмила Леонтіївна від ПП «Об'єднання «Самопоміч» заповнила вже звітну форму. Значних відмінностей порівняння із минулорічною формою у е-декларации за 2017 рік не відображено. Депутатка знову ж таки задекларувала дольове інвестування чоловіка, Леоніда Головка, в нежиле будівництво у розмірі **700 тис.грн.** Поряд з тим варто акцентувати увагу на тому, що його доходи є досить скромними — **38400 грн.** Для цього внеску також би не вистачило і доходів декларантки у 2017 році — її дохід складає **185028 грн.** Грошові кошти залишились на тому ж рівні як і у 2016 році.

Нагадаємо, що відповідно до ч. 2 ст. 52 Закону «Про запобігання корупції», у разі суттєвої зміни у май-

новому стані суб'єкта декларування, а саме отримання ним доходу, придбання майна на суму, яка перевищує 50 МЗП, встановлених на 1 січня відповідного року, зазначений суб'єкт у **десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна зобов'язаний** письмово повідомити про це Національне агентство. Зазначена інформація вноситься до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання

функцій держави або місцевого самоврядування, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національного агентства.

У своєму дослідженні акцентуємо й увагу на усіх задекларованих змінах, що відбулися у депутатів Хмельницької міської ради продовж 2017 року.

Депутат Хмельницької міської ради Юрій Вавринюк (ПП «Об'єднання «Самопоміч») 12 жовтня 2017 року придбав легковий автомобіль —

BMW X5 (2017 року випуску) за **1 млн. 900 тис. 749 грн**, однак форму змін подав лише в перший день грудня. До речі, в момент подачі форми змін декларантом було вказано останню грошову оцінку придбаного авто, яка вже становила 1 млн. 520 тис. 598 грн. Автомобіль було придбано у ПП «Баварія Захід, що є офіційним дилером BMW та має дилерський центр в Хмельницькому.

Також у цій формі депутат зазначив інформацію про отримання доходу від відчуження рухомого майна у розмірі **440 тис. 100 грн**. Дохід було отримано від ТОВ «Омега». Фірма спеціалізується на фінансовому лізингу та наданням в оренду автомобілів.

Депутат у 2017 році (з жовтня) також став власником корпоративних прав ТОВ «МІЖНАРОДНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО «ІМПЕРІЯ», які придбав за 5 тис. грн у попереднього засновника — Паць Олександра. На сьогодні депутат зазначається керівником (з червня 2017 р.) та засновником цієї юрособи на 100% (статутний капітал **5 тис. грн**). Головним видом діяльності цієї ТОВ-ки з червня 2017 році є будівництво житлових і нежитлових будівель. Поряд з тим депутат ще не подав е-декларацію за минулий рік.

В березні 2017 року депутата від ПП «Об'єднання «Самопоміч» Віталій Коліщак задекларував придбання легкового автомобіля Volvo XC90 (2016 року випуску) за **1 млн. 5 тис. 310 грн** у ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ ЛІ-

ЗИНГОВИЙ ФОНД» (форма змін). В середині травня 2017 року депутата задекларував дохід від відчуження рухомого майна у розмірі **500 тис. грн** (іноземний громадянин Кахраман Єкта) та придбання ще одного легкового автомобіля — Volkswagen Touareg (2014 року випуску) за **752 834 грн**. Авто було придбане у Віктора Савченко.

Депутат на сьогодні вже подав е-декларацію за 2017 рік та відобразив у власності придбаний у травні автомобіль. Однак попереднє авто — ще не відображене у власності чи користуванні депутата, хоча у 2016 році він його декларував (інше право користування).

Доходи депутата у минулому році становили більше **4 млн. грн** (у 2016 році — більше 3,6 млн. грн) та **500 тис. грн** доходу від відчуження рухомого майна, про яке йшла мова вище (у 2016 році — 890 тис. грн). Доходи ж дружини значно зменшились: **35 тис. грн** дохід від підприємницької діяльності та **10 320 грн** допомоги при народженні дитини

(у 2016 році — майже 3 млн. грн дохід від підприємницької діяльності). Зменшились грошові запаси депутата в іноземній валюті — 150 тис. грн (– 26 800 дол) та гривневі запаси дружини — 120 тис. грн (– 30 тис. грн). Також зникли банківські вклади у гривні та з'явилась готівка у національній валюті — 130 тис. грн.

Також дружина депутата, Ольга Коліщак, стала керівницею та засновницею ТОВ «ДРАЙВ ПАРК ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ», яке спеціалізується на організації всіх видів відпочинку та розваг (100%, СК **500 тис. грн**).

Депутат Ігор Мельничук (ПП «Об'єднання «Самопоміч») також заповнив е-декларацію за 2017 рік. Як свідчить інформація з неї — у депутата збільшились грошові кошти у гривні — 105 тис. грн (+ 15 тис. грн), а також депутат у минулому році одружився та почав отримувати дохід від надання майна в оренду — 5 тис. грн (СФГ «ВІТА»).

Олександр Сидорук (ПП «Поруч») наприкінці жовтня 2017 року придбав легковий автомобіль BMW 520d (2017 року випуску) за **464 тис. 664 грн** від ЖБК Виставковий. На сьогодні депутат ще не подав е-декларацію за 2017 рік.

Наталія Собко, депутатка від ПП «БПП «Солідарність» здійснила подачу е-декларації за минулий рік. В 2017 році серед видів доходів вона та її чоловік вперше отримали пенсію — 14 тис. грн та 28 тис. грн. Також чоловік, Петро Собко, у минулому

році придбав в м. Хмельницькому земельну ділянку площею 599 м², однак вартість цього придбання депутатка не зазначила.

Також здійснив подання е-декларації однопартієць пані Наталії — Богдан Триняк, головний лікар Хмельницької міської поліклініки № 3. У декларації депутата зникла земельна ділянка дружини у м. Хмельницькому площею 2 000 м², поряд з тим з'явилась земельна ділянка у Копистині (обидві придбані у 2016 році). Також депутат у минулому році почав отримувати дохід від надання майна в оренду ТОВ «БІГРАЙЗ СВ» — 3 774 грн (окрім інших видів доходів).

Подав е-декларацію Іван Франко (ПП «За конкретні справи»), в якого збільшились збереження у гривні — 105 тис.грн (+ 12 тис.грн), доларах — 34 700 дол. (+ 8 230 дол.) та на 950 євро. А також збільшились валютні збереження дружини, Тетяни Франко, та становлять 21 150 дол. (+ 2 050 дол.).

Подав наприкінці жовтня 2017 року форму змін депутат від ПП «Об'єд-

нання «Самопоміч» Віталій Худецький. Депутат 18 жовтня 2017 року став власником автомобіля Lincoln MKC (2015 року випуску), який придбав в іноземної юрособи — COPART — за 370 396 грн. Депутат також вказав зменшення вартості авто на останню оцінку до 262 896 грн. Декларацію депутат ще не подав.

Депутат від ПП «БПП «Солідарність» Григорій Галкін на початку лютого 2018 року здійснив подачу форми змін, в якій зазначив інформацію про отримання доходу від відчуження рухомого майна у розмірі **535 тис. грн**, що отримано від Андрія Чернова. Однак депутат ще не подав е-декларацію за 2017 рік.

Отже, із 42 депутатів Хмельницької міської ради, на сьогодні здійснили подачу щорічної форми лише **шість місцевих обранців**. Також до цього часу не подав е-декларацію депутат, який в минулому в судову порядку оскаржував своє невчасне подання е-декларації за 2016 рік. Поряд з тим подачу е-декларації ще не здійснив Хмельницький міський голова Олександр Симчишин, секретар ради Михайло Кривак, всі заступники міського голови. На сьогодні декларації подали лише заступник міського голови Анатолій Нестерук та керуюча справами виконавчого комітету Юлія Сабій.

У депутатів та керівництва міста ще є трішки часу, однак як показує досвід — найбільше навантаження на реєстр відбувається саме в останні дні до дедлайну. Тому нам стає цікаво чи всі хмельницькі обранці встигнуть подати минулорічні е-декларації? Час покаже, а ми ж слідкуватимемо далі за цим процесом та повідомлятимемо Вам.

Альона Береза

Інтереси громади чи корупційні інтереси чиновників: чому керманичі Одеси знаходяться під слідством?

Нещодавно новинні стрічки усіх всеукраїнських видань наповнились повідомленнями про судове засідання, на якому обирався запобіжний захід Одеському міському голові Генадію Труханову. Мабуть, не залишилось ЗМІ, які б не повідомили про справу, яку журналісти влучно назвали «НАБУ проти Труханова». Що ж інкримінується очільнику міста та чому до цієї справи прикута така увага всього українського суспільства?

Як не парадоксально, за словами Одеського міського голови Генадія Труханова, нинішні проблеми очільника міста пов'язані з намаганням забезпечити одеситам європейську якість обслуговування та управління.

Справа в тому, що виконавчі органи Одеської міської ради знаходяться в 35 приміщеннях, які розкидані по всьому місту. Через це одеситам інколи доводиться їздити за отриманням різноманітних довідок та дозволів за декількома адресами. Але через значну кількість приміщень в мерії не вистачає грошей на їхнє утримання в належному стані чи ремонт.

Саме через це восени 2016 року в мерії повідомили про план перенесення усіх структурних підрозділів під один дах. Це пришвидшило б комунікацію між підрозділами (а, відповідно, й швидкість прийняття управлінських рішень) та частково зменшило б навантаження на транспортну інфраструктуру в історичному центрі міста. В мерії посилювались на результати досліджень урбаністів, що така практика довела свою ефективність.

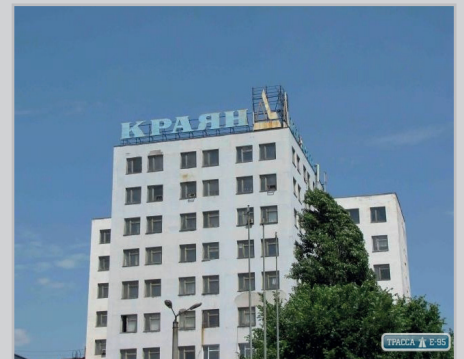
Крім того, концентрація більшості структурних підрозділів мерії в одній звільненій будівлі мала забезпечити звільнення 55 тис. м² комунальної власності, які можна було б ефективніше використовувати (значна частина з них розташована у центрі міста) та навіть знайти спосіб привести їх до ладу.

В мерії шукали недорогої будівлі, площею не менше 15 тис. м² (хоча потреби набагато більші), із зручним під'їздом та парковкою.

Одним з перших варіантів відібраних мерією стала дев'ятиповерхова будівля збанкрутілого заводу Краян, що знаходиться недалеко від центру (в районі Другого християнського кладовища). В муніципалітеті відразу ж заявили про ще одну перевагу цього варіанту — в результаті запланованого укрупнення цей депресивний район почне активніше розвиватися.

Втім, згодом від цього варіанту швидко відмовились. Як заявив у вересні 2016 року одному з видань голова постійної комісії з питань комунальної власності Одеської міськради Василь Шкрябай, «спершу на комісії ми прийняли позитивне

рішення по цьому об'єкті, але потім зняли це питання. Там виявились серйозні недоробки по документам».

Однак згодом в мерії знову чомусь повернулись до цього варіанту і зупинили свій вибір саме на ньому.

Взагалі ж історія цієї будівлі досить цікава. На початку 2016 року ПАТ «Холдингова компанія «Краян», яка володіла зруйнованими приміщеннями, продає їх литовській компанії «Uab Naster». 14 тисяч квадратних метрів були придбані за 3 мільйони 800 тисяч гривень.

Але «Uab Naster» недовго володіла ними — того ж року вона перепродала цю будівлю створеній за день до угоди компанії «Девелопмент еліт» за 11,5 мільйонів гривень —

тобто майже в тричі дорожче. А ще через декілька місяців одеська мерія придбала ці приміщення за 185 мільйонів гривень. Тобто за два місяці ті самі приміщення подорожчали майже у 16 разів, а від початку року — майже у 50! При цьому в будівлі проводився лише косметичний ремонт, тобто об'єктивних передумов підвищення ціни не було.

Звісно, що небайдужі одесити не могла не помітити такий дивний крок мерії та почали активно критикувати таке рішення міської ради. Втім, в мерії на неї не зважали. Виступаючи на сесії перед депутатами Геннадій Труханов запевняв, що за ці гроші місто отримає якісну будівлю, готову до переїзду структурних підрозділів. Втім, скоро стало зрозуміло, що цей об'єкт знаходиться в куди більш поганому стані, аніж про це говорив очільник міста, і воно точно не підготовлене до переїзду працівників мерії.

Більше того, в лютому 2017 року міська рада виділила 11,5 мільйона гривень на ремонт «нової мережі». Причому, навіть не на ремонт, а лише на проектування та проведення експертизи будівлі, після чого можна було б підрахувати повну вартість робіт. У травні в муніципалітеті навіть оголосили тендер на ремонт цієї будівлі, в якому перемогла фірма, що запропонувала провести його за 119 мільйонів 600 тисяч гривень. Однак вже наприкінці місяця тендерний комітет виніс рішення про скасування результатів конкурсу «в зв'язку з відсутністю подальшої потреби». Виявилось, що в проектуванні були допущені серйозні недоробки стосовно пожежної безпеки будівлі, внаслідок чого доведеться змінити конфігурації ліфтів. Після виправлення помилок проект реконструкції подорожує на 1,5 мільйона гривень — за ці гроші забезпечать газопостачання будівлі та прилеглої котельної. А в бюджеті міста на 2018

рік на будівництво інженерних мереж та споруд для забезпечення функціонування «нової мерії» заплановано 7 мільйонів гривень.

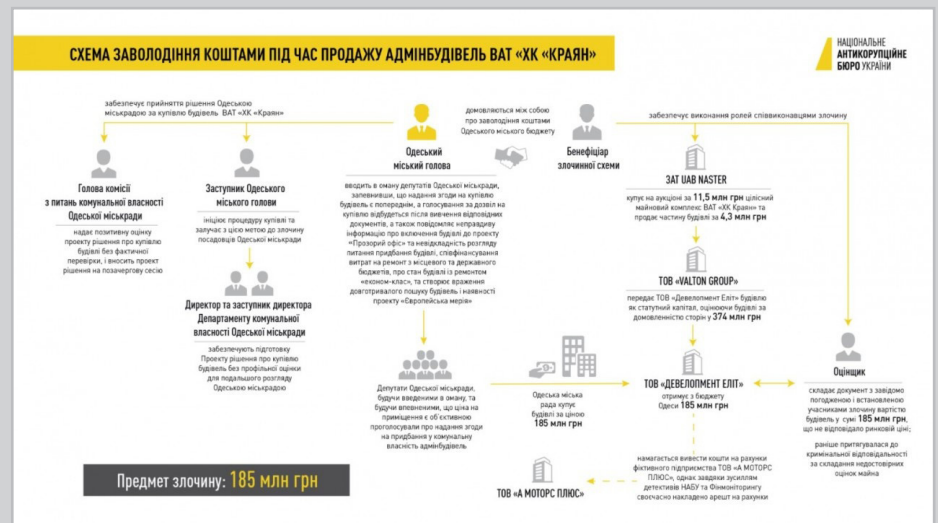
Народний депутат
України Віктор
Кривенко звернувся
в Генпрокуратуру
та НАБУ з вимогою
розслідувати факти
корупції і перевищення
повноважень
депутатами міської ради
та мером Одеси.

23 жовтня 2017 року в квартирі мера Одеси Геннадія Труханова, яка знаходиться в одному з найбільш елітних житлових комплексів Одеси «Арк Палас», почались обшуки слідчими Національного антикорупційного бюро. І хоча мер Одеси проходив тоді по справі як свідок, з 26 грудня він зник з міста та виїхав з України, перебуваючи то у відрядженнях, то у відпустках.

Повернувся в Україну міський голова лише 14 лютого. Його відразу ж затримали в аеропорту Бориспіль та доставили до суду для обрання запобіжного заходу. Детективи Національного антикорупційного бюро та прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури висунули

Труханову підозру за ч. 5 ст. 191 КК (заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем та завданні значних збитків міському бюджету). За день до цього повідомлення про підозру були вручені ще трьом посадовцям муніципалітету, а троє осіб — затримані. Загалом наразі по цій справі вручені підозри восьми особам.

Слідство встановило, що в жовтні 2016 року Геннадій Труханов разом з іншими посадовими особами міської ради, використовуючи службове становище та всупереч інтересам територіальної громади міста створили умови для заволодіння бюджетними коштами. На початку ці особи залучили директора суб'єкта оціночної діяльності, який визначив наперед встановлену та завідомо завищену вартість об'єкта оцінки. Потім учасники схеми донесли депутатам міської ради завідомо неправдиву інформацію про невідкладність розгляду питання щодо придбання приміщення та запевнили, що ціна на приміщення є об'єктивною. На думку слідства, це було зроблено, щоб унеможливити або створити перешкоди належному вивченню цього питання депутатами та відповідальними особами. Крім того, Геннадій Труханов повідомив депутатам недостовірну інформацію

«Вісник регіональної прозорості», розроблено в рамках реалізації проекту «Транспарентність, фінансове здоров'я та конкурентоспроможність місцевого самоврядування в Україні», що реалізується МЦПД та словачською недержавною неприбутковою організацією ІНЕКО за фінансової підтримки Посольства США в Україні

про співфінансування цього проекту з державного бюджету.

За даними слідства, отримані від міської влади кошти фірма-продавець спробувала перерахувати компанії з ознаками фіктивності, керівник якої перебував в зоні АТО. Проте детективи НАБУ і прокурори САП запобігли цій спробі й домоглися накладення арешту на рахунки скандальної компанії.

Сторона захисту ці звинувачення відкидає. Адвокати міського голови вказують, що рішення про придбання будівлі приймав не мер міста, а депутати — міський голова лише підписав це рішення. А сам Геннадій Труханов наполягає на тому, що ця будівля вкрай необхідна місту для створення муніципалітету європейського зразка. Він додає, що 14 тисяч квадратних метрів були придбані за 185 мільйонів гривень, тобто близько 450–500 доларів США за квадратний метр, і ця ціна адекватна ринковим реаліям. Що ж до закидів про завищення ціни будівлі в декілька разів, то очільник міста зазначає, що міська рада не продавала цю будівлю і участі в аукціоні не приймала, а, відповідно, не знала і не могла знати за скільки вона була раніше придбана — виходили з ціни, яку оголосив продавець.

Як би там не було, вже 15 лютого Солом'янський районний суд Києва відпустив Одеського міського голову на поруки нардепа під БПП Дмитра Голубова. Одночасно Геннадію Труханову повідомили про заборону обговорювати обставини цієї справи із свідками (майже усі депутати Одеської міської ради) та своїми підлеглими. А пізніше суд заарештував усе майно одеського мера.

Цікаво, що майже 12 років назад в залі цього ж суду Дмитра Голу-

бова самого відпустили на поруки двох нардепів від Партії регіонів — його підозрювали у кіберзлочинності (суму збитків оцінили в декілька мільйонів доларів). А після чотирьохрічного судового розгляду справи Солом'янський районний суд Києва повністю виправдав Голубова у зв'язку з «відсутністю складу злочину»...

Тим часом, до Одеської міської ради знову навідалися детективи НАБУ та САП. За словами прокурора Валентина Мусіяки, правоохоронці працювали в мерії, щоб не дати знищити або спотворити документи, що мають інтерес для слідства. А така загроза, на думку обвинувачення, існувала — слідство зафіксувало, що перебуваючи за кордоном міський голова вимагав від підлеглих маніпулювати отриманими запрошеннями від європейських країн з метою продовження свого «відрядження».

Цікаво також, що службові особи Одеської міської ради тривалий час не надавали документи, підготовлені суб'єктом оціночної діяльності, в тому числі і на виконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ (!). Документи були вилучені працівниками НАБУ лише в результаті обшуку в приміщенні Одеської міської ради.

Що ж до інших учасників кримінальної справи, то віце-мер Одеси Павло Вугельман також був відпущений на поруки нардепів, і сторони обвинувачення не вдалось відсторонити його від виконання службових обов'язків.

Голову депутатської комісії Одеської міськради з питань комунальної власності Василя Шкрябая та директора муніципального департаменту комунальної власності Олексія Спектора відправили під домашній арешт (обом заборонено виходити з дому з 21:00 до 6:00 протягом 60 діб). Ще одному фігуранту справи, директору фірми «Девелопмент Еліт», яка продала мерії скандальну будівлю, Петру Загодіренку пощастило менше — суд обрав йому запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на 60 діб з альтернативою внесення застави у розмірі 5 млн. 200 тис. грн.

Варто зазначити, що з часу арешту рахунків фірми, що продала мерії будівлю Крайна, постійно тривали спроби його зняття. А депутат Одеської обласної ради Олег Бабенко (родич колишнього нардепа Олександра Дубового) навіть намагався дати хабар детективу НАБУ у розмірі 500 тисяч доларів, щоб «вирішити питання» зняття арешту з рахунків компанії. Тепер НАБУ готує депутатату підозру.

Фактично, після цього, коли НАБУ вже активно проводило розслідування і готувало підозри, продавець несподівано запропонував мерії внести зміни до укладеного договору, зменшивши ціну будівлі зі 185 мільйонів до 90 мільйонів гривень. І це через два роки після продажу цього об'єкта!

Чи винен Геннадій Труханов в інкримінованих йому злочинах чи ні — буде вирішувати суд — крапка в цій справі ще не поставлена. Однак, що можна сказати напевно — у цій справі може бути ще багато цікавих новин та неочікуваних поворотів.

Ярослав Католик

Книги, свята та самопрезентація. Про витрати обласної влади у 2018

У червні 2015 року Чернівецька обласна рада VI скликання затвердила Стратегію розвитку Чернівецької області на період до 2020 року. На початку грудня 2017 року обласна рада вже VII скликання внесла зміни до Додатку № 3 з довгою назвою: «Регіональної програми забезпечення інформаційних потреб населення області, відзначення свят державного, регіонального, місцевого значення та здійснення представницьких, інших заходів на 2016–2020 роки». Дане рішення розміщене на сайті Чернівецької обласної ради.

Декілька слів про самий документ. Програму розробило Управління суспільних комунікацій обласної державної адміністрації. Як пишуть розробники, вона «спрямована на реалізацію державної політики в інформаційній та видавничій сферах, ... залучення громадськості до реалізації державної політики, у тому числі й під час проведення заходів з відзначення свят державного, регіонального, місцевого значення, визначних історичних дат». Окрім цього, вказувалось на розвиток книговидавничої справи в області, проведення соціологічних опитувань щодо питань соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку області; проведення інформаційних кампаній, у тому числі із використанням зовнішньої реклами, розповсюдженням поліграфічної продукції.

Учасниками програми є Департамент освіти і науки, управління культури, організаційно-контрольний, фінансово-господарський, юридичний відділи апарату облдержадміністрації, обласна рада, книгарні, видавництва області, засоби масової інформації, Чернівецька наукова бібліотека ім. М. Івасюка.

Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, складає 9 млн. 260 тис. грн.

Майже 2 млн. грн. на 2018 рік. Далі поговоримо про конкретні напрямки діяльності та заходи, передбачені програмою, на 2018 рік та витрати на них з обласного бюджету, згідно з внесеними змінами.

На забезпечення функціонування офіційного веб-сайту ОДА закладено **50 тис. грн.** Висвітлення діяльності ОДА та облради в електронних засобах масової інформації (радіо, телебачення, інтернет-видання) коштуватиме області **375 тис. грн.** Окремо прописане виділення коштів на висвітлення діяльності ОДА та облради у друкованих періодичних виданнях — **400 тис. грн.**, розміщення ЗМІ тематичних матеріалів, присвячених роз'ясненню актуальних питань державної політики — **20 тис.**, висвітлення робочих поїздок керівництва ОДА та облради в райони області та забезпечення участі у поїздках представників ЗМІ — **30 тис. грн.**

Зрештою, **інформування населення про діяльність обласної вико-**

навчої влади та органів місцевого самоврядування через ЗМІ обійдеться цьому ж населенню у **825 тис. грн.**

Наступний напрямок діяльності, на який закладено **460 тис. грн.** — **підтримка книговидавництва, популяризація книги та читання.** А саме: фінансова підтримка випуску видань місцевих авторів, літературно-просвітницьких журналів державною мовою та мовою національних меншин — **400 тис. грн.**, організація та проведення обласного конкурсу «Книга року» — **10 тис. грн.**, організація та проведення в області виставок книжкової продукції, Днів книги, фестивалів книг і читання, літературних свят, автограф-сесій, презентацій тощо — **30 тис. грн.**, забезпечення представлення творів місцевих авторів у всеукраїнських та міжнародних виставках — **20 тис. грн.**

Отже, на книги та їх популяризація область витратить майже вдвічі менше, ніж на висвітлення в ЗМІ діяльності Чернівецьких ОДА та облради.

355 тис. грн. обласне керівництво планує витратити на **організацію святкування**: державних — **100 тис. грн.**, регіональних — **50 тис. грн.**, а також суму у **30 тис. грн.** — на

організацію заходів за участі керівництва держави. У вказаний напрямок діяльності теж входить організацій круглих столів, конференцій — **25 тис. грн.**, нагородження відзнакою «За заслуги перед Буковиною» та цінним подарунком (годинник) — **50 тис. грн.**, матеріальне заохочування досягнень окремих жителів області, а також, витрати на поховання відомих діячів краю, вшанування пам'яті загиблих у ході АТО — **100 тис. грн.**

На **інформаційно-презентаційні заходи та соціологічні дослідження**, як окремий напрямок діяльності Регіональної програми, область планує потратити **190 тис. грн.** Серед

заходів напрямку вказані: друк постерів для білбордів, сіті-лайтів, поліграфічної продукції (100 тис. грн.), проведення соціопитувань — (15 тис. грн.) та витрати на судові спори — (75 тис. грн).

*27,2 тис. грн.
планується інвестувати
у поглиблення
взаємодії та співпраці
територіальних громад
та органів місцевого
самоврядування.*

Отож, у загальному підсумку майже 2 млн. грн. виділено на Регіональну програму у 2018 році. Та відкритим

лишається питання пріоритетності та доцільності. Чи варто в самопрезентацію вкладати бюджетні кошти, якщо офіційні структури повинні творити інформаційні приводи, а ЗМІ їх об'єктивно висвітлювати? Чи варто й далі продукувати значну масу публікацій та сюжетів про відкриття, закриття, ремонт, святкування, покладання... Чи можливо варто бути свідомими сьогоденню та його запитам? Навіть якщо й можливо, то коли? Адже такі ж статті витрат розраховані до 2020 року включно.

Ольга Обершт

Деякі питання стосовно досягнення прозорості місцевого бюджету

Сьогодні зупинимось на деяких питаннях контролю за використанням бюджетних коштів.

Міжнародна організація Міжнародне бюджетне партнерство з 1996 року здійснює аналіз прозорості показників державних бюджетів різних країн, а з 1999 року ще й оцінку місцевих бюджетів на основі розрахунку індексу відкритості бюджету.

Оцінюється і Україна. Минулого разу нагляд за бюджетом законодавчим органом отримав 79 із 100 балів та аудиторський контроль — 83 з 100,

що є свідченням того, що бюджетний контроль з боку законодавчої влади та з боку вищого органу фінансового контролю в Україні є адекватними.

Тож розглянемо що таке бюджетний контроль і як в Україні побудована система контролю за публічними фінансами.

Контроль за використанням ресурсів — це проблема, яку має вирішувати власник ресурсів. Власниками публічних фінансових ресурсів є всі

громадяни України. Саме вони безпосередньо та через обрання своїх повноважних представників мають здійснювати контроль за використанням бюджетних коштів, у тому числі в регіонах.

Так, розподіл публічних коштів на рівні держави здійснюється особами, які обрані до Верховної Ради України, чи депутатами місцевих рад, коли йдеться про ресурси місцевих бюджетів. Процес використання бюджетних коштів на підставі затвер-

дженого їх розподілу, здійснюється органами виконавчої влади.

Контроль є невід'ємною частиною системи регулювання, ціллю якого є виявлення відхилень від прийнятих стандартів та порушень принципів законності, ефективності та економії витрачання матеріальних ресурсів на можливо більш ранній стадії для того, щоб мати можливість прийняти відповідні заходи, в окремих випадках притягти винних до відповідальності, отримати компенсацію за нанесені збитки або здійснити заходи по запобіганню чи скороченню таких порушень.

Дуже важливим у даному контексті є визначення у Бюджетному кодексі України (БКУ) загальних засад фінансового контролю та аудиту.

Так, ст. 26 БКУ передбачає, що в Україні фінансовий контроль і аудит та оцінка ефективності використання бюджетних коштів здійснюються на всіх стадіях бюджетного процесу.

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства спрямований на забезпечення ефективного і результативного управління бюджетними коштами та забезпечує:

- 1) оцінку управління бюджетними коштами (включаючи проведення державного фінансового аудиту);
- 2) правильність ведення бухгалтерського обліку та достовірність фінансової і бюджетної звітності;
- 3) досягнення економії бюджетних коштів, їх цільового використання, ефективності і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів шляхом прийняття обґрунтованих управлінських рішень;
- 4) проведення аналізу та оцінки

стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів;

5) запобігання порушенням бюджетного законодавства та забезпечення інтересів держави у процесі управління об'єктами державної власності;

6) обґрунтованість планування надходжень і витрат бюджету.

Рахункова палата є одним з органів, який має повноваження по контролю за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням.

Законом України «Про Рахункову палату» встановлено, що на запити Рахункової палати в процесі здійснення нею своїх функцій всі органи державної влади і органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та їх посадові особи зобов'язані надавати інформацію, що стосується об'єктів контролю та є необхідною для здійснення перевірки, ревізії та обслідування.

Керівник бюджетної установи відповідає за організацію ефективної системи внутрішнього контролю за фінансовою та господарською діяльністю цієї установи з урахуванням вимог цілеспрямованого, ефективного і економного управління функціями кожного структурного підрозділу, а також правильного розмежування їх функціональних обов'язків.

Внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ.

Внутрішнім аудитом є діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на

удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, поліпшення внутрішнього контролю.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту визначаються Кабінетом Міністрів України.

Фінансові управління і відділи здійснюють контроль за цільовим використанням коштів, виділених із місцевих бюджетів.

Бюджетний контроль залежно від часу проведення розподіляється на попередній, поточний і наступний.

Попередній бюджетний контроль здійснюється під час складання, розгляду і затвердження бюджетів різних рівнів, кошторисів доходів і видатків бюджетних установ, розрахунків для одержання бюджетних трансфертів, розробки і прийняття бюджетного і податкового законодавства. Він носить попереджувальний характер.

Поточний бюджетний контроль проводиться в ході виконання бюджету, кошторисів доходів і видатків протягом бюджетного року. Поточний бюджетний контроль здійснюється на основі первинних документів оперативного і бюджетно-бухгалтерського обліку і звітності.

Наступний контроль проводиться після закінчення бюджетного року або певного звітного періоду. При даному контролі на основі звітних бухгалтерських документів виявляють причини відхилень даних від планових, повноту і своєчасність надходження передбачених бюджетом коштів, цільове використання

коштів та ін. Наступний бюджетний контроль тісно пов'язаний із попереднім.

Контроль за використанням бюджетних асигнувань — одна із складових бюджетного контролю. Основне завдання такого контролю: досягти цільового, раціонального і ефективного використання бюджетних коштів. Зазначений контроль здійснюють як органи державної влади та управління, так і спеціальні служби фінансового контролю.

Відповідно до чинного законодавства всі установи, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів, щорічно проходять попередній (під час реєстрації зобов'язань розпорядників бюджетних коштів, в тому числі фінансових) і поточний (за розрахунками між розпорядниками бюджетних коштів та їх одержувачами) контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів, який здійснюють органи **Державного казначейства**.

В результаті контролю, на підставі наявних підтверджувальних документів та нормативно-правових актів, здійснюється перевірка законності проведених платежів, їх відповідності обліковому відображенню та правильності оформлення розрахункових документів

Здійснюючи перевірку підтверджувальних документів на оплату розпорядників бюджетних коштів або одержувачів, Казначейство виявляє наявність:

- ☑ зареєстрованих зобов'язань;
- ☑ коштів на рахунках розпорядників коштів у розрізі кодів економічної класифікації видатків за загальним або спеціальним фондом;
- ☑ відповідності змісту операцій за підтвердженими документами кодам економічної класифікації

сифікації видатків, зазначеним у призначенні платежу.

Якщо одна із вищеперерахованих умов не витримується, Казначейство відмовляє в оплаті рахунків і повертає документи на доопрацювання.

Розпорядникам бюджетних коштів Казначейство **відмовляє** у випадках:

- ☑ відсутності затверджених та взятих на облік кошторисів видатків та планів асигнувань;
- ☑ відсутності або недостатності коштів на відповідних рахунках бюджетних установ чи організацій;
- ☑ обмеження бюджетних видатків, що установлене нормативно-правовими актами;
- ☑ відсутності або недостатності коштів на відповідних рахунках бюджетних установ
- ☑ неподання необхідних підтверджувальних документів для оплати рахунків;
- ☑ недотримання або порушення встановленого порядку використання коштів загального чи спеціального фондів бюджету;
- ☑ відсутності у бухгалтерському обліку прийнятих зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів;
- ☑ неправильно оформлених документів на оплату видатків або документи не підтверджують цільове спрямування коштів;
- ☑ неподання розпорядниками бюджетних коштів фінансової звітності про виконання кошторисів доходів і видатків та використання бюджетних коштів.

Про відмову в оплаті своїм клієнтам Казначейство повідомляє в письмовій формі, яка в обов'язковому

порядку реєструється в журналі реєстрації відмов в оплаті рахунків.

Для здійснення контролю за використанням бюджетних коштів на рівні Казначейства створено *відкритий ресурс*, який забезпечує повну прозорість державних фінансів та задовольняє право громадськості на отримання інформації щодо витрачання бюджетних коштів:

Є-Data — це офіційний державний інформаційний портал у мережі Інтернет, на якому оприлюднюється інформація про використання публічних коштів.

На сьогоднішній день портал Є-Data є безпрецедентно відкритою системою. Жодна країна в Європі не розкриває всі свої видатки щоденно.

Платформа E-Data налічує 11 млн. користувачів, понад 70,5 млн. користувачів здійснюють транзакції на порталі і це — найбільша в країні база даних про рух публічних коштів.

Реалізація на порталі Є-Data інтерфейсу API (програмування додатків або прикладного програмування) дає користувачам унікальну можливість **автоматизованого системного контролю** за витратами публічних коштів, а платіжки використовуються, в тому числі, і в розслідуваннях.

Наприкінці минулого року Уряд прийняв рішення (*розпорядження КМУ від 15.11.2017 р. № 816-р*), що забезпечить обмін електронними документами між органами Казначейства та розпорядниками і одержувачами бюджетних коштів шляхом дистанційного обслуговування клієнтів з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт казначейства — Казначейство».

Документом рекомендовано:

1) розпорядникам (одержувачам) коштів державного бюджету визначити пріоритетним казначейське обслуговування через систему дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства — Казначейство» та здійснити організаційно-технічні заходи щодо підключення до даної системи з 1 січня 2018 року:

2) розпорядникам (одержувачам) коштів місцевих бюджетів визначити пріоритетним казначейське обслуговування через систему дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства — Казначейство» та здійснити організаційно-технічні заходи щодо підключення до зазначеної системи:

✓ **з 1 квітня 2018 р.** — розпорядникам (одержувачам) коштів обласних, районних бюджетів, міст (у тому числі районів у містах), бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад;

✓ **з 1 липня 2018 р.** — розпорядникам (одержувачам) коштів бюджетів територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ.

3) Держказначейській службі забезпечити обслуговування розпорядників (одержувачів) коштів державного та місцевих бюджетів із застосуванням системи дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства — Казначейство».

Отже, з 2018 року пріоритетним стає казначейське обслуговування «Клієнт казначейства — Казначейство», що, безумовно, сприятиме поліпшенню контролю за витратами публічних коштів і, хочеться сподіватися, — подальшому підвищенню рейтингу країни.

До методів бюджетного контролю відносять:

- ✓ документальну і камеральну перевірки,
- ✓ економічний аналіз,
- ✓ ревізію,
- ✓ обстеження.

23 лютого 2018 року набрав чинності Перелік органів державного нагляду (контролю), на які не поширюється дія Закону «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», який затверджено постановою КМУ від 18.12.2017 р. № 1104.

Отже, вже від 23 лютого, і до кінця поточного року 24 органи держнагляду (серед них — **Держпраці та ДФС**) мають право прийти на планову перевірку, що з одного боку неминуче приведе до різкого збільшення їх кількості, а з іншого — до посилення контролю та виявлення порушень, у т.ч. і при використанні публічних фінансів.

ЯК НАДАЛІ РЕФОРМУВАТИМУТЬ СИСТЕМУ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ)?

Ще 18 грудня 2017 року Уряд схвалив постанову «Про схвалення стратегії реформування системи державного нагляду (контролю)». І лише тепер текст цієї Стратегії оприлюднений.

Згідно з *Розпорядженням КМУ від 18.12.2017 р. № 1020-р*, основними

проблемами у сфері державного нагляду (контролю) є:

- неоптимізований обсяг контрольних-наглядових функцій органів державного нагляду (контролю) із здійснення заходів державного нагляду (контролю) певних видів господарської діяльності, що призводить до дублювання повноважень таких органів та подвійного навантаження на суб'єктів господарювання;
- спрямованість діяльності органів державного нагляду (контролю) на виявлення порушень та застосування санкцій, а не на запобігання правопорушенням;
- неузгодженість норм законодавчих актів щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності з положеннями Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»;
- відсутність системи проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю);
- відсутність ефективного механізму притягнення до відповідальності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю), та компенсації суб'єктам господарювання шкоди, завданої внаслідок неправомірних та/або протиправних дій таких осіб;
- відсутність єдиного підходу щодо вжиття заходів реагування на правопорушення, які встановлені за результатами проведених заходів державного нагляду (контролю), і невизначеність критеріїв вжиття заходів реагування за адміністративним рішенням органу державного нагляду (контролю) та обставин, за яких заходи реагування повинні вживатися виключно за

рішенням суду на підставі звернення органу, повноваження якого встановлено законом.

Реалізація Стратегії здійснюватиметься двома етапами:

— **на першому етапі (три роки)** — забезпечення *переорієнтації системи державного нагляду (контролю)* з домінуючої на сьогодні карально-репресивної на *превентивну і ризик-орієнтовану, визначення базових засад модернізації та удосконалення системи державного нагляду (контролю)*;

— **на другому етапі (два роки)** — забезпечення створення системи державного нагляду (контролю), яка сприяє створенню сприятливого середовища для провадження господарської діяльності, розвитку малого і середнього підприємництва, залученню інвестицій, забезпечує уникнення або спотворення конкуренції на внутрішньому ринку, збалансовано захищає інтереси громадян, суб'єктів господарювання та держави.

Напрямами реалізації Стратегії є:

- ☑ удосконалення нормативно-правової бази у сфері державного нагляду (контролю) з дотриманням кращих практик, викладених у рішеннях та регламентах ЄС;
- ☑ запровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення заходів державного нагляду (контролю) в усіх сферах;
- ☑ перегляд, упорядкування та регламентування контрольних функцій;

☑ переорієнтованість державного нагляду (контролю) на запобігання порушенням вимог законодавства у сфері господарської діяльності;

☑ підвищення відповідальності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю);

☑ підвищення професійної компетентності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю).

Таким чином, *2018 рік, стане прозорим у перебудові системи державного нагляду, оскільки змін зазнають підходи до виконання функції контролю.*

Підтвердженням цього слугують слова Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана, який заявив: «Ми будемо переходити до системи державного контролю, орієнтованого на оцінку ризиків».

Зазначене, безумовно, стосується і місцевих фінансів.

І, нарешті, хочеться зосередити увагу на тому, що **децентралізація влади передбачає збільшення коштів, які залишаються у розпорядженні місцевих громад.**

Хто може впливати на якість контролю за витрачанням місцевих фінансів нарівні з органами влади та контролюючими органами?

Місцеві активісти, які навчаються правильно проводити громадський контроль місцевих бюджетів, проводити

моніторинг використання місцевих бюджетів і публікувати інформацію про потенційні зловживання.

Застосування громадського аудиту всіх стадій місцевих бюджетних процесів, як одного з механізмів впливу місцевих громадських груп на прозорість, відкритість та ефективність місцевих бюджетних процесів, допоможе місцевим громадським групам знайти недоліки або виявити неефективність, порушення, зловживання у місцевих фінансах. Факти громадського аудиту стануть аргументами, за допомогою яких на громадських слуханнях, засіданнях громадських дорадчих рад при виконавчих органах місцевого самоврядування можливо переконати місцевого голову і депутатів у тому, що до висновків громадського аудиту варто прислухатись та напрацьовувати концепти проектів, спрямованих на оздоровлення фінансів своїх громад.

Тетяна Овчаренко

Дана публікація підготовлена експертами Міжнародного центру перспективних досліджень в рамках проекту: «Транспарентність, фінансове здоров'я та конкурентоспроможність місцевого самоврядування в Україні», що реалізується МЦПД та словацькою недержавною неприбутковою організацією INEKO за фінансової підтримки Посольства США в Україні.

Над випуском працювали: **І. Степанова**

©2018 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД).
У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД.